

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	072 Фінанси, банківська справа та страхування ОП Фінанси, банківська справа та страхування
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Курс, семестр	4, 7
Трудомісткість	225
Мова(и) викладання	державна
ННІ / факультет, кафедра	Обліку та фінансів Фінансів, банківської справи та страхування
Контактні дані розробника(ів)	Дроботя Яна Анатоліївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування iana.drobotia@pdau.edu.ua 0532565003 https://www.pdau.edu.ua/people/drobotya-yana-anatoliyivna
Мета вивчення навчальної дисципліни	Формування у студентів системи базових знань щодо принципів побудови, механізму та організаційно-правових засад функціонування сучасної банківської системи, тенденцій її розвитку, ролі банківської системи в економічному розвитку країни, засвоєння закономірностей функціонування елементів банківської системи.
Компетентності	загальні (ЗК): ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК10. Здатність працювати у команді. ЗК12. Здатність працювати автономно. спеціальні (фахові) (СК): СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування). СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

	<p>СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність, інтерпретувати та використовувати фінансову та пов'язану з нею інформацію облікового характеру у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.</p> <p>СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p> <p>СК12. Здатність володіти організаційними аспектами діяльності фінансових посередників в розрізі страхових послуг, банківських та інвестиційних операцій.</p> <p>СК13. Здатність планувати економічні процеси в сфері грошових, фінансових і кредитних відносин обґрунтовувати альтернативи прийняття управлінських рішень за всіма видами фінансової діяльності.</p>
<p>Результати навчання</p>	<p>ПР02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.</p> <p>ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.</p> <p>ПР11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p> <p>ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.</p> <p>ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p>ПР 24. Оцінювати процеси та явища, що відбуваються у фінансовобанківській сфері, на страховому ринку, у сфері залучення інвестицій та уявляти їх взаємозв'язок із механізмом формування, розподілу й використання фінансових ресурсів держави з використанням світового досвіду.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Методи навчання: 1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); наочні методи (ілюстрування); практичні методи (вправи). 2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: методи формування пізнавальних інтересів (створення ситуації інтересу й новизни навчального матеріалу, метод пізнавальної гри, метод використання життєвого досвіду, навчальні</p>

	<p>дискусії для вирішення проблемної ситуації, метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти); методи стимулювання і мотивації обов'язку і відповідальності (роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, заохочення і покарання, оперативний контроль, вказування на недоліки, зауваження). 3. Інноваційні та інтерактивні методи навчання: інтерактивні методи (дискусії, метод «Дерево рішень», метод «Мікрофон»); комп'ютерні, мультимедійні методи (використання мультимедійних презентацій). 4. Методи контролю і самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: методи усного контролю (опитування); методи письмового контролю (контрольна робота, самостійна робота); методи самоконтролю (самостійний пошук помилок, самооцінювання, самоаналіз).</p>
<p>Програма навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Банківська система: сутність, типи, принципи та функції Тема 2. Центральний банк та його місце в банківській системі країни Тема 3. Комерційні банки як провідні суб'єкти банківської системи та фінансового посередництва Тема 4. Банківські продукти, операції та послуги Тема 5. Міжбанківські об'єднання: особливості їх формування і функціонування Тема 6. Банківські ризики та їх вплив на фінансову безпеку банку Тема 7. Контроль та безпека діяльності комерційних банків Тема 8. Диджиталізація в банківській діяльності Тема 9. Взаємодія банків з іншими професійними учасниками фінансового ринку Тема 10. Банківські служби у сфері функціонування банків Тема 11. Зарубіжний досвід та міжнародні стандарти ведення банківського бізнесу Тема 12. Банківська система на світовому рівні</p>
<p>Стратегія оцінювання результатів навчання</p>	<p>Схема нарахування балів з навчальної дисципліни</p>

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	опитування	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи (виконання <u>практ завд</u>) ¹	контрольна робота ²	
Тема 1. Банківська система: сутність, типи, принципи та функції	2	2	2		6
Тема 2. Центральний банк та його місце в банківській системі країни	2	2	2		6
Тема 3. Комерційні банки як провідні суб'єкти банківської системи та фінансового посередництва	2	2	2		6
Тема 4. Банківські продукти, операції та послуги	2	2	2		6
Тема 5. Міжбанківські об'єднання: особливості їх формування і функціонування	2	2	2		6
Тема 6. Банківські ризики та їх вплив на фінансову безпеку банку	2	2	2		6
Тема 7. Контроль та безпека діяльності комерційних банків	2	2	2		6
Тема 8. Диджиталізація в банківській діяльності	2	2	2		6
Тема 9. Взаємодія банків з іншими професійними учасниками фінансового ринку	2	2	2		6
Тема 10. Банківські служби у сфері функціонування банків	2	2	2		6
Тема 11. Зарубіжний досвід та міжнародні стандарти ведення банківського бізнесу	2	2	2		6
Тема 12. Банківська система на світовому рівні	2	2	2		6
Виконання завдань самостійної роботи (практичних завдань) (теми 1-12)	-	-	-		24
Виконання індивідуального завдання контрольна робота	-	-	-	8	8
Разом	24	24	24	8	80
Екзамен	-	-	-	-	20
Всього	-	-	-	-	100

¹ протягом семестру здобувачі вищої освіти виконують завдання самостійної роботи по темах 1-12 навчальної дисципліни, при цьому бали виставляються сумарно окремою позицією наприкінці семестру;

² протягом семестру передбачено написання однієї контрольної роботи, яка містить 2 теоретичні питання та 1 задачу і оцінюється максимум у 8 балів), при цьому бали виставляються окремою позицією.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін і в повній мірі. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Якщо здобувач вищої освіти був відсутній на занятті, то він повинен відпрацювати пропущений матеріал та отримати за нього бали передбачені робочою програмою. Відпрацювати пропущені заняття здобувач повинен відповідно форми завдань, що були пропущені. У випадку якщо студент був відсутній на занятті або ж має індивідуальний графік навчання, то виконані завдання згідно встановлених строків потрібно надіслати викладачу або на корпоративну пошту або на платформу Moodle. Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість визнання результатів навчання, набутих у

	неформальній / інформальній освіті якщо ці результати отримані перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.
Передумови для вивчення навчальної дисципліни (за потреби)	Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: Історія фінансів та фінансової науки, Економічна теорія, Гроші та кредит, Фінанси, Банківські операції.
Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни (за потреби)	Презентації
Рекомендовані джерела інформації	<p style="text-align: center;">Основні:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Банківська система: навч. посіб. (Л. І. Катан, Н. І. Демчук, В. Г. Бабенко-Левада, Т. О. Журавльова); за ред. І. М. Мазур. Дніпро : Пороги, 2017. 444 с. 2. Банківська система: навч. посіб. / Ситник Н. С., Стасишин А. В., Блащук-Девяткіна Н. З., Петик Л. О.; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с. 3. Варцаба В. І., Заславська О. І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посіб. Ужгород : Видавництво УжНУ Говерла, 2018. 364 с. 4. Стечишин Т. Б. Банківська справа: навчальний посібник / Т. Б. Стечишин, Б. Л. Луців. – [2-ге вид. випр. і доповн.]. – Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 404 с 5. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text. 6. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07 грудня 2000 р. № 2121-III. / Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text. 7. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків», затверджені постановою Правління Національного банку України від 15.03.2004 № 10. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04. 8. Про акціонерні товариства: Закон України від 27 липня 2022 р. № 2465-IX / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#Text. 9. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2473-VIII. / Верховна рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text 10. Про затвердження Положення про ліцензування банків: Постанова Національного банку України; Положення від 22 грудня 2018 № 149 / Постанова Національного банку України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0149500-18#Text. 11. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05 жовтня 2017 р. № 2163- VIII / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19#Text. 12. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010

№ 2297-VI. / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1325478>.

13. Про платіжні послуги: Закон України від від 30 червня 2021 № 1591-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#n1249>.

14. Про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів: Постанова Національного банку України; Положення від 29 липня 2022 р. № 164 / Національний банк України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0164500-22#n20>.

15. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. / Верховна рада України. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zakon-ukrani-pro-derzhavne-regulyuvannya-rinku-tsnnih-paperv-v-ukran-2/>

16. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 р. № 4452-VI. / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>

17. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664-III. / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text>

18. Про фінансову реструктуризацію: Закон України від 14.06.2016 № 1414-VIII. Документ 1414-VIII / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-19#Text>

19. Про спрощення процедур реорганізації та капіталізації банків: Закон України від 23 березня 2017 р. № 1985-VIII / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1985-19#Text>

20. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова НБУ від 28 серпня 2001 р. № 368 / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>

21. Про затвердження Положення про основи процентної політики Національного банку України: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 21 квітня 2016 р. № 277 / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0277500-16#Text>

22. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу: Положення, затверджене постановою Правління НБУ від від 17 серпня 2012 р. № 346 / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1590-12#Text>

23. Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України : інструкція, затверджена постановою Правління НБУ від 24 жовтня 2011 р. № 373 / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text>

24. Про затвердження Положення про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів банками України та філіями іноземних банків в Україні: положення, затверджене постановою Правління НБУ від 11 грудня 2014 р. № 806 / Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0806500-14#Text>

25. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи: положення, затверджене постановою Правління НБУ 17 вересня 2015 р. № 615/ Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15#Text>

26. Про затвердження Положення про застосування Національним банком України заходів впливу за порушення колекторськими компаніями законодавства про захист прав споживачів фінансових послуг: Положення, затверджене постановою Правління Національного банку України від 09.07.2021 № 78. / Верховна рада

України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0078500-21#Text>

Допоміжні:

1. Банківські операції [текст] : навч. посіб. Н. І. Демчук, О. В. Довгаль, Ю. П. Владика. Дніпро: Пороги, 2017. 461 с.

2. Дроботя Я. А. Нетрадиційні банківські послуги та фінансові ризики пов'язані з ними: реалії України, міжнародний досвід. *Вісник Харківського національного аграрного університету імені В. В. Докучаєва. Серія «Економічні науки»*. Харків: ХНАУ. 2018. № 1. С. 31-40.

3. Дроботя Я. А. Глобалізація та інтеграція: фінансові ризики і переваги від залучення іноземного банківського капіталу. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2018. № 22. С. 789-793. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018.pdf>.

4. Дроботя Я. А. Ефективність розвитку нетрадиційних банківських послуг: закордонний досвід та українська практика. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаїв: Миколаївський національний університет ім. В. О. Сухомлинського. 2018. № 23. С. 475-479. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018.pdf>.

5. Дроботя Я. А., Бражник Л. В., Дорошенко О. О. Диджиталізовані інновації банківського бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 23. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-23-15>

6. Дроботя Я. А., Бражник Л. В. Диджиталізація банківської діяльності та платіжних систем. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 51. С. 261-267. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure51-42>

7. Дроботя Я. А., Телятник М. Ю. Управління капіталом комерційного банку. *Економіка та суспільство*. 2021. Випуск 31. Випуск 31. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-31-9>.

8. Дроботя Я. А., Дорошенко О. О., Яременко А. С. Ризик ліквідності комерційного банку. *Ефективна економіка*. 2022. № 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.2.81.

9. Дроботя Я. А., Дорошенко О. О., Бражник Л. В. Стан управління ризиком ліквідності комерційних банків України. *Ефективна економіка*. 2022. № 3. DOI: 10.32702/2307-2105-2022.3.72.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: [//rada.gov.ua](http://rada.gov.ua).

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: [//www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua).

3. Офіційний сайт Міністерства Фінансів України. URL: [//www.minfin.gov.ua](http://www.minfin.gov.ua).

4. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України. URL: ukrstat.gov.ua.

Рік введення

2023